

Onderzoek naar beeldvorming van vrouwen en mannen in de wetenschap

Universiteit Maastricht (UM)

Nederland

Doel

Om het emancipatieproces binnen de UM te bespoedigen, besloot deze universiteit om de beeldvorming en seksestereotypering in relatie tot wetenschap aan de Universiteit Maastricht in kaart te brengen, en tegelijkertijd deskundigheid op het gebied van 'effectief beeldvormen' te bevorderen. Achterliggend doel was het bespoedigen van het emancipatieproces binnen de UM.

Voor wie

Beleidsmakers en pr-professionals binnen de universiteit.

Wanneer

1998

Instrument

Cultuur- en communicatie-analyse

Aanpak

De Universiteit Maastricht heeft altijd een actief emancipatiebeleid gevoerd. Desondanks blijft de man-vrouwverdeling binnen het wetenschappelijke personeel, vooral in de hogere functies, nog verre van ideaal. (In 1996 maakten vrouwen 2,1% uit van het corps hoogleraren – een verslechtering t.o.v. 1990 –, 10,5% van de UHD's, 25,5% van de UD's en 48% van de Aio's.) In de beleidsnota *Emancipatie v/m UM 1997-1999* werd daarom gesteld dat er niet alleen aandacht moest zijn voor concreet doorstroombeleid, maar ook voor belemmeringen in de instellingscultuur, bijvoorbeeld op het terrein van beeldvorming rond mannelijkheid en vrouwelijkheid. Beeldvormingsbureau Topaaz kreeg daarop de opdracht van het CvB om een onderzoek te verrichten naar de beeldvorming rond sekse, mensen met een handicap en etnische minderheden in publicaties van de UM.

Topaaz-onderzoeker dr. Anneke Smelik onderzocht jaarverslagen van de Universiteit Maastricht, beleidsnota's en bladen als *ContinuUM*, *Publicatie* en *Document*. Hoe laat de UM in dergelijke publicaties van zich horen en welk beeld roept de universiteit in bijvoorbeeld de studiegidsen en voorlichtingsvideo's van zichzelf op?

Resultaat

Uit het materiaal dat Smelik onderzocht, kon maar één conclusie worden getrokken: wetenschap is een zaak van mannen. Mannen kwamen vaak aan het woord en stonden prominent op foto's die vaak een beetje van onderen zijn genomen, waardoor zij groter (en machtiger) lijken. Vrouwen daarentegen kwamen niet in beeld, of slechts als versiering van het blad of verslag. Verder waren ze alleen terug te vinden als een categorie in de personeelscijfers.

De conclusie van Smelik was dan ook dat de publicaties waarmee de UM anno 1998 naar buiten trad, een traditioneel en rolbevestigend beeld van mannen en vrouwen in de wetenschap gaven. Het effect: uitsluiting van bepaalde groepen werknemers en bestendiging van de status quo. De beeldvorming strookte dus niet met het innovatieve imago dat de UM wil uitstralen. Milder was Smeliks oordeel over het voorlichtingsmateriaal voor studenten. Hierin was de verhouding tussen mannen en vrouwen vaak fiftyfifty. Etnische minderheden en gehandicapten bleken wel weer grote afwezigen.

Smelik gaf verschillende adviezen om dergelijke stereotype beeldvorming in de toekomst te doorbreken. Allereerst: neem meer vrouwen op in de redacties van bladen en trek meer vrouwelijke auteurs aan. Zoek bewust naar vrouwelijke wetenschappers voor een interview en zet

hen ook in hun hoedanigheid van deskundige op de foto. En vermijd thema's die vrouwen bij voorbaat uitsluiten (zoals 'Vaders & Zonen' in *ContinuUM*). En wat de jaarverslagen betreft: breng behalve de top van de UM ook de werkvloer in beeld, doe dat op dezelfde trotse, zelfbewuste manier als waarmee de top in beeld wordt gebracht en zoek bewust naar diversiteit.

Het onderzoek is publiekelijk gepresenteerd, en het onderwerp beeldvormen is daarna door middel van een conferentie UM-breed onder de aandacht gebracht.

Bruikbaarheid elders

In de publicatie *Een onderzoek naar beeldvorming en sekse aan de Universiteit Maastricht* (Beeldvormingsbureau TOPAAZ / Universiteit Maastricht, 1998) worden de opzet van het onderzoek en de resultaten beschreven, en aanbevelingen gedaan voor een effectievere beeldvorming. De aanbevelingen voor bijstelling van stereotype beeldvorming zijn ook relevant en bruikbaar voor andere universitaire organisaties.

Financiën

Het onderzoek werd gefinancierd door het College van Bestuur.

Meer informatie

- Smelik, A. (1998). *Een onderzoek naar beeldvorming en sekse aan de Universiteit Maastricht*. Beeldvormingsbureau TOPAAZ / Universiteit Maastricht.

Contact

Centrum voor Gender en Diversiteit
Universiteit Maastricht
Postbus 616
6200 MD Maastricht
Telefoon: 043-3882669
E-mail: info-gender@cgd.unimaas.nl
Website: www.genderdiversiteit.unimaas.nl

Onderzoeker: Dr. Anneke Smelik (a.smelik@let.ru.nl)